

Bilansowe aspekty ewidencji księgowej odsetek za zwłokę w samorządowym organie podatkowym

Marcin Adamek*

Streszczenie: Cel – celem artykułu jest przedstawienie zasad naliczania odsetek podatkowych w praktyce samorządowych organów podatkowych oraz zasad ich ewidencji księgowej i prezentacji w sprawozdaniu finansowym. Metodologia badania – w artykule zastosowano metodę opisową, metodę analizy aktów prawnych, jak również metodę analizy i porównania literatury przedmiotu. Wynik – spełniony został cel artykułu, jak również wskazano wnioski końcowe w zakresie zmiany obowiązujących przepisów prawa, która ma zapewnić jednolitość ewidencji i prezentacji w sprawozdaniu finansowym odsetek podatkowych. Oryginalność/Wartość – artykuł poprzez analizę dostępnej literatury przedmiotu i stawianych pytań przez autora oraz próby udzielenia jednoznacznych odpowiedzi posiada wysoką wartość poznawczą dotyczącą problematyki odsetek podatkowych w samorządowym organie podatkowym.

Słowa kluczowe: odsetki podatkowe, ewidencja księgowa, rachunek zysków i start

Wprowadzenie

Samorządowy organ podatkowy zajmuje się wymiarem i poborem podatków i opłat lokalnych na podstawie właściwych ustaw podatkowych oraz przepisów proceduralnych. Przepisami prawa proceduralnego jest Ordynacja podatkowa (Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997...)¹ oraz rozporządzenia wykonawcze do niniejszego aktu prawnego. W zakresie poboru podatków samorządowych pojawiają się często sytuacje zwłoki podatników w regulowaniu zobowiązań podatkowych. Konsekwencją tego postępowania jest powstanie zaległości podatkowej i obowiązek naliczenia przez podatnika odsetek za zwłokę od powstałej zaległości podatkowej. Wówczas podatnik zobowiązany jest dokonać zapłaty podatku wraz z należnymi odsetkami.

Po stronie organu podatkowego powstaje obowiązek zweryfikowania prawidłowości naliczonych odsetek i odpowiedniej ewidencji na koncie podatkowym prowadzonym dla podatnika. Konta podatkowe prowadzone są w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad rachunkowości oraz planów kont dla organów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego (Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 października 2010...)².

Celem artykułu jest przedstawienie procedury naliczania odsetek podatkowych w praktyce samorządowych organów podatkowych oraz zasad ich ewidencji księgowej i prezenta-

---

* mgr Marcin Adamek, Uniwersytet Szczeciński, Instytut Rachunkowości, e-mail: marcin_adamek@poczta.onet.pl.

¹ Zwana w dalszej części artykułu ordynacją podatkową.

² Zwane w dalszej części artykułu rozporządzeniem w sprawie księgowości podatkowej.

cji w sprawozdaniu finansowym. W zakresie samej ewidencji i prezentacji w sprawozdaniu finansowym odsetek podatkowych istnieją rozbieżności w praktyce księgowej i literaturze przedmiotu. Artykuł ma na celu wskazanie niniejszych rozbieżności oraz udzielenie odpowiedzi na pytanie, jakimi zasadami należy się kierować w zakresie prawidłowej prezentacji odsetek podatkowych w rachunku zysków i strat urzędu jednostki samorządu terytorialnego (urzędu gminy, urzędu miasta).

1. Ogólne zasady naliczania odsetek podatkowych

Szczegółowe uregulowania w zakresie naliczania odsetek podatkowych zawiera ustawa – Ordynacja podatkowa (Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997...) oraz rozporządzenie ministra finansów w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach (Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005...) ³. Odsetki za zwłokę nalicza się od zaległości podatkowych (art. 53 § 1 ordynacji podatkowej). Natomiast zaległością podatkową jest podatek (rata podatku) niezapłacony w terminie płatności (art. 51 ordynacji podatkowej).

Co do zasady odsetki za zwłokę nalicza samodzielnie podatnik, jednak ordynacja podatkowa przewiduje również przypadki naliczania odsetek podatkowych przez organ podatkowy w ramach wydawanych rozstrzygnięć administracyjnych (decyzji, postanowień). Odsetki naliczane są od następnego dnia po upływie terminu płatności podatku (raty podatku). Ordynacja podatkowa enumeratywnie wymienia sytuacje, których wystąpienie powoduje odstąpienie od naliczania odsetek za zwłokę (art. 54 ordynacji podatkowej), a mianowicie odsetek za zwłokę nie nalicza się:

- 1) za okres zabezpieczenia, od zabezpieczonej kwoty zobowiązania, jeżeli objęte zabezpieczeniem środki pieniężne, w tym kwoty uzyskane ze sprzedaży objętych zabezpieczeniem rzeczy lub praw zostały zaliczone na poczet zaległości podatkowych;
- 2) za okres od dnia następnego po upływie terminu, o którym mowa w art. 227 § 1, do dnia otrzymania odwołania przez organ odwoławczy;
- 3) za okres od dnia następnego po upływie terminu, o którym mowa w art. 139 § 3, do dnia doręczenia decyzji organu odwoławczego, jeżeli decyzja organu odwoławczego nie została wydana w terminie, o którym mowa w art. 139 § 3;
- 4) w przypadku zawieszenia postępowania z urzędu z urzędu – od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania do dnia doręczenia postanowienia o podjęciu zawieszono postępowania;
- 5) jeżeli wysokość odsetek nie przekracza trzykrotności wartości opłaty pobieranej przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe za traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej (aktualnie jest to kwota 6,60 zł);
- 6) za okres od dnia wszczęcia postępowania podatkowego do dnia doręczenia decyzji organu pierwszej instancji, jeżeli decyzja nie została doręczona w terminie 3 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania;
- 7) za okres od dnia następnego po upływie dwóch lat od dnia złożenia deklaracji, od zaległości związanych z popełnionymi w deklaracji błędami rachunkowymi lub

---

³ Zwane w dalszej części artykułu rozporządzeniem odsetkowym.

oczywistymi omyłkami, jeżeli w tym okresie nie zostały one ujawnione przez organ podatkowy;

8) w zakresie przewidzianym w odrębnych ustawach.

Podatnik dokonuje wpłaty odsetek za zwłokę bez wezwania organu podatkowego, a jeżeli dokonana wpłata nie pokrywa kwoty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, wpłatę tę zalicza się proporcjonalnie na poczet kwoty zaległości podatkowej oraz kwoty odsetek za zwłokę w stosunku, w jakim, w dniu wpłaty, pozostaje kwota zaległości podatkowej do kwoty odsetek za zwłokę (art. 55 ordynacji podatkowej). Stosownego rozliczenia wpłaty podatnika dokonuje organ podatkowy z urzędu i co do zasady jest to rozliczenie z mocy prawa, które nie wymaga dodatkowego dokumentu organu podatkowego dla dokonania niniejszej czynności rozksięgowania wpłaty zaległości podatkowej.

2. Szczegółowe zasady naliczania odsetek podatkowych

Szczegółowe zasady naliczania i poboru odsetek podatkowych zawarte zostały w rozporządzeniu odsetkowym. Po pierwsze odsetki za zwłokę naliczane są według ustalonego wzoru ministra finansów:

$$\frac{Kz \times L \times O}{365} = On = Opz ,$$

gdzie poszczególne symbole i liczby oznaczają:

- Kz – kwotę zaległości,
- L – liczbę dni zwłoki,
- O – stawkę odsetek za zwłokę w stosunku rocznym,
- 365 – liczbę dni w roku,
- On – kwotę odsetek,
- Opz – kwotę odsetek po zaokrągleniu.

Po drugie kwota naliczonych odsetek za zwłokę zaokrąglana jest do pełnych złotych w ten sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa się do pełnych złotych (art. 63 § 1 ordynacji podatkowej).

Po trzecie odsetki za zwłokę są naliczane do dnia, włącznie z dniem:

- 1) zapłaty podatku;
- 2) wpłacenia podatku osobie uprawnionej do pobierania podatków (wpłata u inkasenta podatków);
- 3) potrącenia;
- 4) przeniesienia własności rzeczy lub praw majątkowych w związku z wykonaniem umowy, o której mowa w art. 66 § 2 ustawy;
- 5) wpłacenia przez podatnika równowartości nienależnie otrzymanej kwoty nadpłaty lub kwoty zwrotu podatku oraz otrzymanego oprocentowania;
- 6) zaliczenia nadpłaty wraz z jej oprocentowaniem lub zwrotu podatku na poczet zaległości podatkowej;
- 7) złożenia zeznania podatkowego za rok podatkowy lub inny okres rozliczeniowy, a w przypadku niezłożenia zeznania w terminie, na ostatni dzień terminu złożenia

zeznania – od nieuregulowanych w terminie płatności w całości lub w części zaliczek na podatek dochodowy.

Szczegółowe zasady naliczania odsetek podatkowych dotyczą różnych sytuacji prawnych występujących w zakresie poboru podatków samorządowych. Zgodnie z rozporządzeniem odsetkowym odsetki za zwłokę od zobowiązań podatkowych zabezpieczonych hipoteką lub zastawem skarbowym są naliczane do dnia upływu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego, włącznie z tym dniem (§ 5 ust. 1). Spełnienie wymogu tego przepisu wymaga prowadzenia przez samorządowy organ podatkowy odpowiedniej ewidencji wymagalności zaległości podatkowych.

Jeżeli natomiast zapłata podatku jest związana z obowiązkiem złożenia deklaracji w rozumieniu art. 3 pkt 5 ordynacji podatkowej, a termin do złożenia deklaracji został odroczoney przez organ podatkowy lub przedłużony przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, odsetki za zwłokę są naliczane, począwszy od dnia następnego po upływie terminu, do którego odroczone lub przedłużono termin do złożenia deklaracji (§ 6).

Organ podatkowy musi również mieć na uwadze szczególne zasady odsetkowe związane z wnioskami podatników o przyznanie określonych ulg podatkowych na podstawie Ordynacji podatkowej. W razie złożenia podania o umorzenie odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych, odsetki za zwłokę są naliczane do dnia wniesienia podania, włącznie z tym dniem, a w przypadku wydania decyzji umarzającej odsetki za zwłokę, dalsze odsetki za zwłokę od nieuregulowanej zaległości podatkowej są naliczane, począwszy od dnia następującego po dniu wniesienia podania (§ 7 ust. 1 i ust. 2). Natomiast w przypadku wniosków podatników o odroczenie lub rozłożenie na raty podatku lub zaległości podatkowej odsetki za zwłokę są naliczane do dnia wniesienia podania o odroczenie lub rozłożenie na raty zapłaty zaległości podatkowej, włącznie z tym dniem (§ 9). Są to przypadki, kiedy samorządowy organ podatkowy jest zobowiązany do naliczenia i wykazania w decyzji o uldze odsetek za zwłokę.

3. Ewidencja księgową odsetek podatkowych w samorządowym organie podatkowym

Ewidencję podatków i opłat prowadzi się w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o szczególne zasady rachunkowości określone przepisami rozporządzenia ministra finansów w sprawie księgowości podatkowej.

Zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia ewidencja podatków jest integralną częścią ewidencji księgowej urzędu i prowadzona jest z wykorzystaniem kont syntetycznych planu, kont urzędu jako jednostki budżetowej (§ 9 ust. 1). Ponadto zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się według zasad określonych w ustawie o rachunkowości (Ustawa z dnia 29 września 1994...)⁴ (§ 9 ust. 2). Plan kont urzędu jako jednostki budżetowej tworzony jest w oparciu o rozporządzenie ministra finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Rozporządzenie Ministra

---

⁴ Zwana w dalszej części artykułu ustawą o rachunkowości.

Finansów z dnia 5 lipca 2010...)⁵. Przedmiotowe rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej, wskazuje wyłącznie niektóre z kont wykorzystywane w ewidencji podatków i opłat lokalnych. Wynika to z zapisów tego rozporządzenia (§ 11 ust. 1). Dla prowadzenia ewidencji z tytułu podatków korzysta się w szczególności z następujących bilansowych kont syntetycznych planu kont urzędu (101 „Kasa”, 130 „Rachunek bieżący jednostki”, 141 „Środki pieniężne w drodze”, 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych”, 226 „Długoterminowe należności budżetowe”, 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”). Zwrot „w szczególności” oznacza, że katalog wskazanych w rozporządzeniu kont ma charakter katalogu otwartego. Minister Finansów wskazał wyłącznie te konta, które wykorzystywane są co do zasady w sposób ciągły i powtarzalny w księgowości podatkowej urzędu jednostki samorządu terytorialnego.

W zakresie ewidencji odsetek podatkowych w pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga pojęcie należności ubocznej w zakresie księgowości podatków i opłat lokalnych, gdyż pojęcie to pozwoli zrozumieć ewidencję odsetek podatkowych na właściwych kontach. Zgodnie z definicją, zawartą w słowniczku do rozporządzenia w sprawie księgowości podatkowej należności uboczne oznaczają odsetki za zwłokę, opłatę prolongacyjną i koszty upomnień. Należy również podkreślić, iż co do zasady odsetki za zwłokę w rachunkowości budżetowej traktowane są jako tzw. dochody nieprzypisane. Oznacza to, że nie wynikają one wcześniej z żadnego dokumentu księgowego, a podstawą ich księgowego ujęcia na kontach podatników stanowi dowód ich uiszczenia. Samo rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej wskazuje, iż do udokumentowania przypisów służą dowody zrealizowanych wpłat nieprzypisanych, należnych od podatników.

Z opisu do konta 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych”, zawartego w przedmiotowym rozporządzeniu wynika, iż na stronie Wn tego konta księguje się odsetki za zwłokę i inne należności uboczne w kwocie wpłaconej – na podstawie dokumentów wpłaty, w korespondencji ze stroną Ma konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”. Również opis do konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” potwierdza niniejszą zasadę ujmowania odsetek podatkowych w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego.

Z uwagi na fakt, iż w ewidencji księgowej podatków i opłat lokalnych korzysta się również z kont syntetycznych planu kont urzędu jako jednostki budżetowej, określonego w odrębnym rozporządzeniu w sprawie rachunkowości budżetowej powstaje zatem pytanie, dlaczego w drugim rozporządzeniu nie wskazano zbieżnych zasad ewidencji księgowej odsetek? Rozporządzenie w sprawie rachunkowości budżetowej zostało w 2012 r. znowelizowane i w wyniku tej nowelizacji pojawiły się problemy w zakresie ewidencji odsetek podatkowych⁶.

W wyniku nowelizacji zmianie uległ opis do konta syntetycznego 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”. Zgodnie z aktualnym opisem konto to służy do ewidencji przychodów z tytułu dochodów budżetowych związanych bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki, w szczególności dochodów, do których zalicza się podatki, składki, opłaty, inne dochody budżetu państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek, należne na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych. W po-

⁵ Zwane w dalszej części artykułu rozporządzeniem w sprawie rachunkowości budżetowej.

⁶ Zmiana przedmiotowego rozporządzenia nastąpiła na podstawie (Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 stycznia 2012...).

równaniu z poprzednią wersją rozporządzenia wprowadzono, zapis, że na koncie ewidencjonuje się dochody budżetowe związane bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki. Ponadto przez zapis „w szczególności” wskazano przykładowe dochody, a wśród nich podatki. Z pewnością z pojęciem podatku nie można utożsamiać odsetek za zwłokę od podatków, ale czy pobór odsetek za zwłokę od podatków i opłat samorządowych można zaliczyć do podstawowej działalności jednostki? Z całą pewnością podstawową działalnością samorządowych organów podatkowych jest wymiar i pobór podatków i opłat lokalnych. Należy jednak zauważyć, iż rozporządzenie w sprawie rachunkowości budżetowej w opisie do konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” posługuje się pojęciem dochodów budżetowych związanych bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki. Z tych względów można uznać, że odsetki mają bezpośredni związek z poborem podatków i opłat lokalnych i przysługują samorządowym organom podatkowym w każdym przypadku zwłoki podatnika w regulowaniu ciążyących na nim zobowiązań. Teza ta będzie również miała przełożenie na prezentację odsetek za zwłokę w sprawozdaniu finansowym jednostki.

Wracając jednak do wątpliwości, które powstały po nowelizacji przepisów należy wskazać na przyczyny powstałych wątpliwości. W wyniku nowelizacji zmianie uległ również opis do konta 750 „Przychody finansowe”, a mianowicie w opisie do tego konta dodano, że służy do ewidencji przychodów finansowych, a w szczególności odsetek za zwłokę w zapłacie należności. Zatem nowelizacja spowodowała powstanie wątpliwości dotyczących ewidencji odsetek podatkowych. Czy zatem wszystkie odsetki za zwłokę, również odsetki podatkowe, powinny być ewidencjonowane na koncie 750 „Przychody finansowe”? W samorządowych organach podatkowych powstał zatem problem i spore wątpliwości w tym zakresie. Z jednej strony rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej ewidencję odsetek nakazuje przeprowadzać przez konto 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”, a jednocześnie zawiera otwarty katalog kont i umożliwia korzystanie z innych kont syntetycznych planu kont jednostki budżetowej. Może to sugerować potrzebę skorzystania z konta 750 „Przychody finansowe” i jednocześnie zapewni jednolitość postępowania w zakresie ewidencji wszystkich odsetek występujących w urzędzie jednostki samorządu terytorialnego.

Zdaniem autora nie ma żadnych wątpliwości, że ewidencja odsetek podatkowych powinna być prowadzona w oparciu o szczególne zasady rachunkowości ustalone aktem prawnym – rozporządzeniem ministra finansów w sprawie rachunkowości podatkowej. Rozporządzenie to wprowadza szczególne zasady rachunkowości podatkowej, również względem zasad ogólnych rachunkowości budżetowej ustalonych rozporządzeniem w sprawie rachunkowości budżetowej.

Również w literaturze przedmiotu można spotkać podobne stanowisko w zakresie ewidencji odsetek podatkowych na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”. Zdaniem W. Rupa w sprawie odsetek za zwłokę w płatności podatków lokalnych przyjęto w § 20 rozporządzenia w sprawie księgowości podatkowej zasadę ich ewidencji na tym koncie. Takie rozwiązanie różni się od ogólnych zasad ewidencji odsetek za zwłokę wprowadzonych nowelizacją rozporządzenia w sprawie rachunkowości budżetowej i do czasu nowelizacji rozporządzenia w sprawie ewidencji podatków lokalnych musi być konsekwentnie stosowane, chociaż jest nieuzasadnione merytorycznie (Rup 2012a: 26–27).

Zdaniem autora niniejszego artykułu częściowo takie merytoryczne uzasadnienie istnieje, o czym była już mowa wcześniej. Natomiast Ministerstwo Finansów zajęło również stanowisko w tej sprawie. W piśmie z dnia 11 grudnia 2012 r. Departament Rachunkowości

potwierdził prawidłowość ujmowania odsetek podatkowych na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”, argumentując to obowiązującym w tym zakresie § 20 rozporządzenia w sprawie księgowości podatkowej (*Pismo Ministerstwa Finansów...*: 16). Stanowisko to jednak zostało skrytykowane przez praktykę, która zarzuciła niespójność przepisów obu wspomnianych rozporządzeń, a wręcz ich wzajemną sprzeczność (*Pismo Ministerstwa Finansów...*: 16–18).

W zakresie odsetek podatkowych istotny jest również ich obowiązek kwartalnego wykazywania w księgach rachunkowych w wysokości odsetek należnych na koniec kwartału. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z art. 40 ust. 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych (Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009...) i znalazł swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w rozporządzeniu w sprawie rachunkowości budżetowej. Zgodnie z § 8 ust. 5 przedmiotowego rozporządzenia odsetki od należności i zobowiązań, w tym również tych, do których stosuje się przepisy dotyczące zobowiązań podatkowych, ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty, lecz nie później niż pod datą ostatniego dnia kwartału w wysokości odsetek należnych na koniec tego kwartału.

Przepis ten stanowi szczególne rozwiązanie w zakresie wyceny bilansowej należności i zobowiązań, w stosunku do ustawy o rachunkowości, gdzie obowiązek wyceny został ustalony na koniec roku obrotowego. W zakresie kwartalnego naliczania odsetek (w praktyce są to odsetki statystyczne lub prognozowane – takimi terminami posługują się samorządowe organy podatkowe w zakładowych planach kont urzędu dla rozróżnienia odsetek zapłaconych od odsetek naliczanych kwartalnie) również powstają wątpliwości dotyczące ich ujmowania na właściwym koncie przychodów. Można zauważyć, że rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej w opisie do konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” posługuje się pojęciem przypisania odsetek podatkowych wpłaconych, natomiast naliczanie odsetek kwartalnych z wpłatą nie ma nic wspólnego i jest wyłącznie memoriałowym odzwierciedleniem spodziewanych przychodów z tytułu odsetek podatkowych od zaległych podatków i opłat lokalnych. Zdaniem autora dla zachowania jednolitej ewidencji odsetek w samorządowym organie podatkowym do ewidencji odsetek kwartalnych należy również stosować konto 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”. Statystyczne odsetki w przyszłości prawdopodobnie zostaną zrealizowane kasowo, zatem nadal są to te same odsetki, należne od podatników. W zaleceniach pokontrolnych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie skierowanym do kontrolowanej jednostki samorządu terytorialnego RIO również zaleciło księgowanie odsetek podatkowych na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”⁷.

Po zmianie przepisów rozporządzenia w sprawie rachunkowości budżetowej wielu autorów opracowań zwraca uwagę na konieczność ewidencji odsetek podatkowych na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”. M. Cellary w swoim opracowaniu również sygnalizuje ten obowiązek, powołując rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej (Cellary 2012: 52–53). Takie rozróżnienie ewidencji odsetek zauważają również autorzy I. Maciejewska i M. Wojtczak w opracowaniu przygotowanym dla biegłych rewidentów w zakresie badania sprawozdań finansowych jednostek sektora finansów publicznych (Maciejewska, Wojtczak 2012: 112–113). Można zatem uznać, że problem ten nie powinien budzić wątpliwości, ale sama ewidencja prowadzona jest przecież dla celów

⁷ Wystąpienie pokontrolne Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 12 września 2012 r., RIO-II-600/24/2012, opubl. BIP RIO Lublin.

sprawozdania finansowego i tutaj pojawiają się nowe wątpliwości w zakresie sporządzenia rachunku zysków i strat urzędu i odpowiedniego ujęcia salda konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” (odsetki podatkowe) w odpowiedniej pozycji tego sprawozdania (rachunku zysków i strat).

4. Prezentacja odsetek podatkowych w rachunku zysków i strat

Zamknięcie ksiąg rachunkowych związane jest ze sporządzeniem rocznego sprawozdania finansowego, a zatem odpowiednim przyporządkowaniem sald kont do poszczególnych pozycji sprawozdania finansowego. Prezentacja odsetek podatkowych ma swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w rachunku zysków i strat urzędu jednostki samorządu terytorialnego. Rachunek zysków i strat sugeruje odzwierciedlenie salda konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” w pozycji A.VI – Przychody z tytułu dochodów budżetowych. Należy jednak zwrócić uwagę, że wzór rachunku zysków i strat zawiera również pozycję G.II – Przychody finansowe (odsetki). Powstaje zatem problem odpowiedniego ujęcia wyniku odsetkowego w rachunku zysków i strat. Czy odsetki podatkowe, skoro ewidencjonowane na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” powinny zostać ujęte w pozycji A.VI rachunku czy raczej w pozycji G.II? Problem ten został podjęty przez Departament Rachunkowości Ministerstwa Finansów, ale samo wyjaśnienie nie rozstrzyga tego problemu jednoznacznie.

Departament Rachunkowości w piśmie z 11 grudnia 2012 r. zasugerował, iż odsetki te pomimo obowiązku ewidencji na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” mogą – zgodnie z zasadami określonymi w art. 42 ust. 3 ustawy o rachunkowości, stanowiącymi, że wynik operacji finansowych stanowi różnicę między przychodami finansowymi, w szczególności z tytułu dywidend, odsetek, zysków ze zbycia, a kosztami finansowymi – zostać wykazane w rachunku zysków i strat jako przychody finansowe (*Pismo Ministerstwa Finansów...*: 16). Zwrot „mogą” sugeruje, że wcale jednak nie muszą, zatem decyzja w tym zakresie, zdaniem autora artykułu, pozostaje dla kierownika jednostki.

Kierownik jednostki w polityce urzędu powinien zatem określić do jakiego obszaru działalności jednostki powinny zostać zaliczone odsetki podatkowe. Nawiązując do wcześniejszej analizy problemu ewidencji odsetek należałoby przyjąć, że odsetki podatkowe, które w przypadku zwłoki podatnika w regulowaniu zobowiązań podatkowych są zawsze należne organom podatkowym mogą zostać zaliczone do podstawowej działalności jednostki, jako bezpośrednio związane z poborem podatków i opłat lokalnych. Ponadto zaprezentowane rozwiązanie można uzasadnić, że odsetki te nie mają charakteru okazjonalnego i są co do zasady przewidywalne.

Dokonując analizy literatury przedmiotu można spotkać odmienne zasady ich prezentacji w rachunku zysków i strat. W przykładowym rachunku zysków i strat autorki I. Maciejewska i M. Wojtczak saldo konta 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” (odsetki podatkowe) prezentują w pozycji przychodów finansowych, nie podając jednak żadnego uzasadnienia takiego postępowania (Maciejewska, Wojtczak 2012: 114–115). Odmienne stanowisko w tej sprawie prezentuje natomiast W. Rup, który uzasadnia, że aktualnie przychody z tytułu odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty należności są księgowane na koncie 750 „Przychody finansowe” i odzwierciedlane w pozycji G.II rachunku zysków i strat. Wyjątek dotyczy tylko odsetek od nieterminowych płatności podatków lokalnych ewidencjonowanych w urzędach jest na koncie 720 „Przychody z tytułu docho-

dów budżetowych”, co jest skutkiem błędnych, ale jednoznacznych postanowień rozporządzenia w sprawie księgowości podatkowej. Respektując ten wyjątek, dajemy pierwszeństwo zasadzie legalizmu przed zasadami merytorycznymi prowadzenia rachunkowości i sporządzania sprawozdań. Księgowanie na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych” odsetek od zaległości w zapłacie należności z tytułu podatków i opłat lokalnych pociąga za sobą konieczność ich wykazywania w pozycji A.VI rachunku zysków i strat. W rezultacie przyjęcia w rozporządzeniu MF w sprawie księgowości podatkowej błędnych merytorycznie rozwiązań ewidencyjnych w zakresie ewidencji odsetek w rachunku zysków i strat wystąpi niejednolity sposób ich prezentacji (Rup 2012b: 118).

Uwagi końcowe

Problem ewidencji i prezentacji w sprawozdaniu finansowym odsetek od zaległości podatkowych w samorządowym organie podatkowym jest złożony. Budzi on przede wszystkim wątpliwości natury prawej. Samo rozporządzenie w sprawie księgowości podatkowej ustala jednoznaczną zasadę ich ewidencji na koncie 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”, co komplikuje sporządzenie sprawozdania finansowego. Zgodzić się należy z W. Rupem i przyznać pierwszeństwo zasadzie legalizmu w zakresie ich prezentacji w rachunku zysków i strat. Zdaniem autora artykułu niezbędne są jednak odpowiednie kroki prawne w kierunku zmiany rozporządzenia w sprawie księgowości podatkowej i ujednoczenie zasad ewidencji wszystkich odsetek, co w naturalny sposób wyeliminuje problemy związane z ich prezentacją w rachunku zysków i strat.

Literatura

- Cellary M. (2012), *Sprawozdania finansowe za 2012 r. w jednostkach finansów publicznych*, Beck, Warszawa.
- Maciejewska I., Wojtczak M. (2012), *Badanie sprawozdań finansowych jednostek sektora finansów publicznych*, Krajowa Izba Biegłych Rewidentów, Warszawa.
- Pismo Ministerstwa Finansów z dnia 11 grudnia 2012 r.* (2013), „Finanse Publiczne” nr 2.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 stycznia 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, DzU 2012, poz. 121.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie naliczania odsetek za zwłokę oraz opłaty prolongacyjnej, a także zakresu informacji, które muszą być zawarte w rachunkach, DzU nr 165, poz. 1373, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 października 2010 r. w sprawie zasad rachunkowości oraz planów kont dla organów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego, DzU nr 208, poz. 1375.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, DzU 2013, poz. 289.
- Rup W. (2012a), *Praktyczny komentarz do zmian w rachunkowości budżetowej*, ODDK, Gdańsk.
- Rup W. (2012b), *Sprawozdanie finansowe za 2012 rok*, ODDK, Gdańsk.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, DzU nr 157, poz. 1240, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, DzU 2012, poz. 749, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2013, poz. 330.
- Wystąpienie pokontrolne Regionalnej Izby Obrachunkowej w Lublinie z dnia 12 września 2012 r., RIO-II-600/24/2012, opubl. BIP RIO Lublin.

**BALANCE ISSUES OF ACCOUNTING RECORDS OF INTERESTS FOR LATE PAYMENT
IN A LOCAL TAX AUTHORITY**

Abstract: Purpose – the purpose of the article is to present regulations concerning calculating interests for late payment in local tax authorities and rules of registering accounting records and presenting them in bookkeeping. Design/Methodology/Approach – descriptive method was used for the purpose of the article along with enactment analysis method and method of analysis and comparison of literature on the subject. Findings – the objective of the article was fulfilled as well as the final conclusion was drawn on the change of binding provisions of law which is to ensure the uniformity of records and their presentation in bookkeeping of interests. Originality/Value – the article is of high research purposes on the issue of interests in a local tax authority due to analysis of available literature, questions posed by the author and an attempt to give unequivocal answers.

Keywords: interests, accounting records, profit and loss account

Cytowanie

Adamek M. (2013), *Bilansowe aspekty ewidencji księgowej odsetek za zwłokę w samorządowym organie podatkowym*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 765, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 61, t. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 11–20; www.wneiz.pl/frfu.